

Правосуддя, судова влада в Україні

Конспект уроку, 10 (профільний) клас

Урок розраховано на 45 хвилин. За допомогою різноманітних методів, прийомів та засобів організації навчально-виховного процесу розкрито суть понять: «правосуддя», «судочинство», «судоустрій» і «судова влада»; визначено та розмежовано правовий статус судді, народного засідателя, присяжного; проаналізовано діяльність Вищої ради юстиції і Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Особливу увагу приділено ознайомленню учнів із діяльністю державних органів при формуванні судової системи України. Використовуються інформаційно-комунікаційні технології, що підвищує ефективність подання матеріалу. Поєднано індивідуальні та колективні форми навчання.

Ключові слова: правосуддя, судочинство, суд, судова влада, професійний суддя, народні засідателі, присяжні, судоустрій, ВРЮ України, ВККС України.

Bondar V. O. Justice and the Judicial Authority of

Ukraine.

The lesson is expected to last 45 minutes. The definition of justice, judicial proceeding, judicial system and judicial authority is presented with the help of various methods and means connected with the educational process; the status of the judge, lay judge and jury is defined and distinguished; the work of the Superior Panel of Justice and the High Qualification Commission of Judges of Ukraine is also analyzed. A special attention is paid to showing pupils the activities of state bodies in the formation of the judicial system of Ukraine. Various information and communication technologies are used in the course of the lesson which increases the efficiency of presentation the information. Collective and individual learning are combined.

Key words: justice, judicial proceeding, court, judicial body, career justice, lay judges, jury, judicial system, the Superior Panel of Justice of Ukraine, the High Qualification Commission of Judges of Ukraine.

Мета: сформувати в учнів уявлення про поняття правосуддя та судочинства, судову систему України, принципи судоустрою в Україні, статус суддів, народних засідателів та присяжних, діяльність Вищої ради юстиції і Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; *розвивати* навички роботи в парах, роботи з юридичними актами; *виховувати* повагу до права та правосуддя, судочинства зокрема.

Очікувані результати. Після уроку учні зможуть: називати принципи судоустрою в Україні; правильно застосовувати поняття та терміни «правосуддя», «судочинство», «судоустрій», «судова влада»; описувати судову систему України; аналізувати статті Конституції України, Закону України «Про судоустрій та статус суддів», Закону України «Про Конституційний Суд України», ЦПК, КПК, КАС, ГПК та ін.; розрізняти правосуддя і судочинство; характеризувати статус суддів, народних засідателів, присяжних.

Обладнання: мультимедійна дошка, підручник із правознавства, роздатковий матеріал (витяг із Конституції України, Закону України «Про судоустрій та статус суддів», Закону України «Про Конституційний Суд України», ЦПК, КПК, КАС, ГПК та ін.).

Основні поняття: правосуддя, судочинство, суд, судова влада, народні засідателі, присяжні, судоустрій, ВРЮ України, ВККС України.

Тип уроку: засвоєння нового матеріалу.

Хід уроку

I. Організаційна частина

Перевірка присутності. Учитель ознайомлює учнів із порядком роботи, відповідає на запитання. Роздає матеріал для роботи на уроці (витяг з нормативно-правових актів – роздатковий матеріал № 1–5).

II. Актуалізація опорних знань і вмінь учнів

Метод «Мозковий штурм»

Пригадайте:

1. Що таке влада, державна влада, гілки влади?
2. Які гілки влади вам відомі?
3. Розподіліть органи державної влади за гілками, до яких вони належать. (Фонд державного майна, Президент України, Міністерство оборони, Рахункова палата, Луцька міська рада, Верховний Суд України, МВС, прокуратура ...).

4. Що вам відомо про систему стримувань та противаг? Позначити геометричною фігурою органи державної влади: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, органи місцевого самоврядування, прокуратура, суд (чотирикутна піраміда з опущеним відрізком на площину).

5. Які складові цієї системи ви можете назвати? (Позначити їх на ребрах піраміди).

Слайд 1.*

III. Мотивація навчальної діяльності

Бесіда з учнями:

1. Кому, на вашу думку, належить право здійснювати правосуддя?

2. Чи маєте ви як учні 10 класу право на звернення до суду? Якщо так, то до якого?

3. Назвіть випадки, коли ви вважаєте за необхідне звернутися до суду, або випадки звернення до суду, відомі з повідомлень ЗМІ.

Слайд 2.

IV. Вивчення нового матеріалу

4.1. Оголошення теми уроку (*слайд 3*). Оголошення плану роботи на уроці:

1. Поняття «судова влада», «правосуддя» і «судочинство».

2. Судова система (судоустрій) України. Судова юрисдикція.

3. Принципи судоустрою в Україні.

4. Статус суддів, народних засідателів, присяжних (*слайд 4*).

Епіграф уроку:

Якщо основою виконавчої влади є меч, законодавчої – гаманець, то судової – мудрість! О. Гамільтон.

У кінці уроку обов'язково спитати учнів, чи згодні вони з цим твердженням. (*Слайд 5*).

Проблемні питання:

I. Чи можна вважати суд органом державної влади?

II. Чи можна ототожнювати поняття «судочинство», «правосуддя», «судова влада»?

У кінці уроку обов'язково дати відповідь на поставлені питання! (*Слайд 6*).

Приєм «Народна трибуна». Висловіть думку: що ви очікуєте від нової теми? Запишіть у зошит.

4.2. Поняття «судова влада», «правосуддя» і «судочинство».

1. Розповідь учителя

Розповідь будується на основі аналізу статейного матеріалу Конституції України (ст. 124, 127), Закону України «Про судоустрій та статус суддів» (ст. 5).

Визначення понять «судова влада», «правосуддя», «судочинство», «адміністративні повноваження суду». (*Слайд 7*).

Правосуддя – регламентована законом діяльність уповноважених державних органів, що полягає у розгляді та розв'язанні судом суперечностей, які виникають із правовідносин.

Судочинство – це встановлений законом порядок і форма вчинення судових дій у межах завдань судів у здійсненні правосуддя.

Визначення елементів судової влади (*слайд 8*).

2. Повідомлення «З історії становлення судової влади в Україні» (розповідь учня – матеріал на випередження, до 2 хв).

3. На закріплення учитель пропонує розібрати (на слух) ситуації з поставленим завданням:

Визначити елементи судової влади:

1. Суддя в наказовому провадженні (без участі сторін) виніс судовий наказ (*судочинство*).

2. Конституційний Суд прийняв рішення про неконституційність деяких положень Конституції України (*судочинство*).

3. Місцевий суд виніс обвинувальний вирок (*правосуддя*).

4. Консультант суду провів роз'яснювальну роботу з секретаріатом суду на тему «Відеоконференція судового засідання: особливості проведення» (*адміністративні повноваження суду*).

4.3. Судова система (судоустрій) України. Судова юрисдикція.

1. Розповідь учителя (на основі *слайда 9*).

Судова система – сукупність судових органів певної держави, організована національним правом з урахуванням територіальності та, як правило, спеціалізації, інстанційності.

Судова юрисдикція – це особливе повноваження судової влади для здійснення правосуддя, певне коло встановлених законом владних повноважень судових органів.

2. Повідомлення «Аналіз Закону України „Про судоустрій та статус суддів”» (розповідь учня – матеріал на випередження, до 2 хв).

3. Розповідь учителя (на основі *слайдів 10–12*).

4. На закріплення учитель пропонує (на основі *слайда 13*) проаналізувати статейний матеріал та визначити юрисдикцію судів України, розділивши клас на дві умовних групи.

Аналіз: ст. 15 ЦПК, ст. 12–16 ГПК, ст. 17 КАС, ст. 32, 33 КПК, ст. 13, 14 Закону України «Про Конституційний Суд України».

* Презентація – на CD цього номера.

Група 1: ЦПК, ГПК + завдання.

Група 2: КАС, КПК, Закон України «Про Конституційний Суд України» + завдання.

5. Додатково до аналізу статейного матеріалу вчитель пропонує розібрати такі ситуації:

Визначити юрисдикцію суду:

1. Порушення умов прийняття на службу ДС.
2. Прийняття на роботу вчителя, лікаря.
3. Порушення умов договору поставки товару.
4. Порушення умов договору оренди торгового місця між ПАТ «Ромашка» і фізособою підприємцем Тарутою М. М.

5. Визнання постанови ВРУ неконституційною.

6. Визнання розпорядження голови Волинської ОДА незаконною.

7. Визнання виборів Президента недійсними.

4. 4. Принципи судоустрою в Україні.

1. Розповідь учителя

Принципи судоустрою – закріплені в Конституції України та інших законах основні, керівні положення, на підставі яких будуються органи судової влади.

2. Учні аналізують статейний (роздатковий) матеріал – витяг з Конституції України (ст. 124–127) (слайд 14). Результати обов'язково записують у зошит, щоб звіритися із принципами, визначеними на слайді 15 (заздалегідь підготовленими вчителем).

3. На основі слайда 16 учні аналізують роздатковий матеріал та визначають повноваження і склад ВКС, ВРЮ на основі аналізу статейного матеріалу – ст. 131 Конституції України та ст. 90–92 Закону України «Про судоустрій та статус суддів». (Клас умовно розподіляється на дві групи).

4. 5. Статус суддів, народних засідателів, присяжних.

1. Учитель пропонує учням обміркувати такі твердження:

Суддя – це мовець закону, а закон – німий суддя. Цицерон.

Самосуд – не суд. Самому судити – не розсудити. (Слайд 17).

Учні висловлюють свої міркування (прийом «Народна трибуна»).

2. На основі роздаткового матеріалу (витяг з Конституції України – ст. 126, 127 та Закону України «Про судоустрій та статус суддів» – ст. 51–53, 57–59, 63) учні заповнюють таблицю (слайд 18).

V. Узагальнення та систематизація знань

1. Робота в групах

1 група: Що таке правосуддя? Як воно здійснюється в Україні? Хто такий професійний суддя? (Опишіть вимоги до професійного судді місцевого суду).

2 група: Що таке судочинство? Поясніть основні принципи судоустрою в Україні. Хто такі народні засідателі та присяжні? (Опишіть вимоги до народного засідателя та присяжного).

Слайд 19.

2. Захист групової роботи (презентація вирішеного завдання). Решта учнів роблять нотатки в зошитах.

VI. Підсумки уроку

1. Учитель робить загальний висновок.

2. Чи було висвітлено питання, поставлені на початку уроку? Учні відповідають.

3. Учні висловлюються щодо епіграфа, дають відповіді на проблемні запитання. (Прийом «Народна трибуна»).

4. Чи справдилися ваші очікування від вивченої нової теми? Учні відповідають.

Метод «Відкритий мікрофон»

Продовжити речення:

Протягом уроку я мав змогу повторити ...

Новим для мене стало ...

Особливо сподобалося ...

Я навчився ...

Для себе я зробив такі висновки ...

Тепер я зможу ...

Отримані на уроці знання я зможу використати в таких життєвих ситуаціях:...

Слайд 20.

5. Оцінювання роботи учнів на уроці.

VII. Домашнє завдання. Слайд 21

Опрацювати текст § 44.5.

Творче завдання: Поміркуйте, у чому різниця між поняттями «підвідомчість», «юрисдикція», «підсудність».

Література

1. Закон України «Про судоустрій і статус суддів»; ВР України; Закон від 07.07.2010 № 2453-VI із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102453.html

2. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print1271705764247957>

3. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. [Текст] / за заг. ред. В. Я. Тація та ін. – 5-те вид., допов. – Х. : Право, 2013.

4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України [Текст] / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 9-те вид., переробл. та доповн. – К. : Юридична думка, 2012. – 1316 с.

5. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Правознавство. 10–11 класи (профільний рівень) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869542/

6. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України [Текст] / В. М. Тертишник. – К. : Алерта, 2014. – 768 с.